

[Aksel Larsen.]

marks udenrigspolitiske problemer og måden, hvorpå de gribes an. Det er muligt — vi har i hvert fald ret til at håbe — at udviklingen kan bringe militæralliancernes politik i Europa til ophør eller afvikling, og Danmark bør bidrage sit hertil.

Jeg mener at kunne betragte det som sikkert, at når der skal tages stilling til Danmarks eventuelle fremtidige forhold til Atlantpagten efter udløbet af dennes første 20 års periode, vil vælgerne få adgang til at udtale sig, og jeg takker regeringen for tilsagnet herom. Jeg vil tilføje, at det forekommer mig vanskeligt at praktisere denne adgang gennem en folkeafstemning, men at et folketingsvalg, hvor udenrigspolitik og sikkerhedspolitik står i forgrunden, må anses for velegnet.

Jeg benytter i øvrigt lejligheden til at takke regeringen for det tilsagn, vi fik i oktober om at få udarbejdet et udførligt materiale om alle spørgsmål af betydning i forbindelse med Danmarks sikkerhedspolitik, hvilket vil sætte folketinget langt bedre i stand til at vurdere disse spørgsmål og træffe beslutninger end hidtil.

Det er imidlertid vor opfattelse, at det ikke er for tidligt at tænke på en afvikling af visse forhold vedrørende NATOs integration og at tage et dansk initiativ her. Jeg tænker i særlig grad på det, der reelt er en tysk-dansk fælleskommando, uanset om det kaldes en NATO-kommando, og jeg mener, at det er ønskeligt og bør være muligt til en begyndelse at ophøre med de tysk-danske fællesmanøvrer på dansk grund.

Vi har ladet os overbevise om, at for det kommende finansår vil det på grund af afsluttede kontrakter, normeringer o. s. v. være umuligt at bringe udgifterne på forsvarsbudgettet ned. Det kan imidlertid ikke være umuligt at foretage relativt beskedne nedskæringer på militæruddgifterne fra og med finansåret 1968-69, og vort forslag om en årlig reduktion på 10 pct. gennem 3 år forekommer os både rimeligt og gennemførligt. Den europæiske og internationale situation kan ikke, selv ikke fra et militært synspunkt, som jeg ikke godkender, nødvendiggøre store materielansættelser og anlægsarbejder — jeg behøver i den forbindelse blot at pege på sådan noget som Oksbølprojektet; ved at opgive

dette kan der spares meget store summer, samtidig med at man tjener såvel den derboende befolknings som almindelige fredningsinteresser ved at annullere en tidligere tagen beslutning.

Lad mig tilføje, at forsvarsforliget af 1960, som man bygger vor militærordning på, var vi ikke deltagere i; vi har aldrig godkendt det, og vi kan ikke være forpligtet af det. Og lad mig yderligere tilføje, at det forekommer mig temmelig stærkt, hvis man nu, efter at vi har haft valg såvel i efteråret 1960 som i efteråret 1964 og nu i november 1966, vil fortsætte med at lade de fire partier, der privat sluttede forsvarsforliget af 1960, være ene om at drøfte disse spørgsmål i det såkaldt forsvarspolitiske udvalg. Det forekommer mig at være en lidt for hånlige attitude over for folketinget at opretholde denne tilstand.

Afgørende for afspændingens sikring i Europa er naturligvis en endelig ordning af Tysklands forhold, hvor man alt for længe har opretholdt en formelt bestående krigstilstand mellem Tyskland og dets nabo-stater derved, at der ikke er afsluttet nogen fredstraktat. Så længe Tysklands grænser ikke er traktatligt fastslagt, vil revanche-tanken kunne trives i Tyskland, og selv om Danmarks indflydelse herpå ikke er overvættens stor, bør vi dog gøre, hvad der står i vor magt. I så henseende forekommer det mig elementært, at Danmark må kunne udtale sig for, at grænsen mellem Tyskland og Polen, sådan som den faktisk består, må være den endelige. Frankrig har afgivet erklæring herom; Norges udenrigsminister har udtalt sig herom; det må Danmarks regering også kunne.

Regeringen må også stærkere, end det hidtil har været gjort, kunne gøre sin indflydelse gældende over for Atlantpagten største magt, således at denne er med til at skabe basis for de forhandlinger, der vil kunne bringe krigen mod Vietnam og krigen i Vietnam til ophør. Det glæder os, at regeringen på ny har betonet sin tilslutning og støtte til generalsekretær U Thants 3 punkter til løsning af Vietnamkonflikten, og at den tydeligt har sagt, at det først fornødne og afgørende er, at bombningerne mod nord indstilles. Det er også glædeligt, at socialdemokratiet er medarrangør af det store Vietnammøde, der vil blive afholdt i morgen,